

зв'язок, на основі якого вносяться корективи у процес формування системи управління збутовою діяльністю підприємства РГ на будь-якому з його етапів. Таких етапів, на нашу думку, має бути не менше шести: 1) проведення аналізу / прогнозу проектування внутрішнього стратегічного потенціалу підприємства РГ для здійснення різних видів збуту та збутової діяльності; 2) моделювання процесу управління збутовою діяльністю підприємства РГ з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища; 3) визначення стратегічних цілей і прийняття управлінських рішень щодо стратегії збутової діяльності підприємства РГ з використанням кластерного аналізу, матричних методів та технології збалансованих показників; 4) розробка стандартів якості збутової діяльності підприємства РГ; 5) впровадження моделі процесу управління збутовою діяльністю підприємства РГ, стандартів її якості та реалізація управлінських рішень щодо стратегії збутової діяльності; 6) оцінювання результатів управління збутовою діяльністю підприємства РГ. Зауважимо, що всі етапи вищезазначеного процесу взаємозв'язані, оскільки помилки чи прорахунки на одному з етапів призводять до помилок і прорахунків при виконанні іншого етапу і, як наслідок, не дозволяють сформувати ефективну систему управління збутовою діяльністю на підприємстві РГ.

5. Адекватності, згідно з яким збутова діяльність підприємства РГ та процес формування системи управління нею мають бути адекватними визначеним підприємством загальним стратегічним орієнтирам його розвитку та очікуванням споживачів.

Висновки. Результати проведеного аналізу показників збутової діяльності підприємств РГ України протягом 2004–2008 рр. свідчать про наявність недоліків в системі управління збутовою діяльністю цих підприємств, що особливо чітко проявилися в період економічної кризи. Впровадження побудованої імітаційної моделі процесу управління збутовою діяльністю підприємств РГ різних типів в умовах ринкових трансформацій дозволить упорядкувати процес управління збутовою діяльністю у сфері РГ України, визначаючи логічну послідовність виконання різних його етапів як у період стабільного розвитку підприємств, так і за умови прояву кризових явищ. Встановлено, що процес формування ефективної системи управління збутовою діяльністю підприємств у сфері РГ повинен складатися з шести етапів і базуватися на концептуальних принципах: відповідності, гнучкості, узгодженості та послідовності, зворотного зв'язку та контролю, адекватності.

Література

1. Балабанова Л.В. Маркетинговий аудит системи збуту : [навч. посіб. для вищих навч. закладів] / Балабанова Л.В., Балабаниць А.В. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 224 с.
2. Кривешко О.В. Управління збутовою діяльністю підприємств в умовах ринкової трансформації економіки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н : спец. 08.02.03 / Кривешко О.В. – Л., 2006. – 19 с.
3. Ланкастер Дж. Организация сбыта / Ланкастер Дж., Джоббер Д. ; [пер. с англ. Л.В. Измайлова, В.В. Козлов]. – Минск : Амалфея, 2003. – 379 с.
4. Мескон Майкл Х. Основы менеджмента / Мескон Майкл Х., Альберт М., Хедоури Ф. ; [пер. с англ. М.А. Майорова]. – М. : Дело, 2000. – 704 с.
5. П'ятницька Г.Т. Збутова діяльність та її планування в системі управління підприємствами ресторанного господарства України / Г.Т. П'ятницька, Т.П. Амброзевич // Вісник ДонНУЕТ. – 2009. – № 3. – С. 155–167.
6. П'ятницька Г.Т. Ресторанне господарство України: ринкові трансформації, інноваційний розвиток, структурна переорієнтація : [монографія] / Г.Т. П'ятницька. – К. : КНТЕУ, 2007. – 465 с.

Надійшла 15.05.2010

УДК 379.85

Н. І. ОСТАПЮК

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка

МОДЕЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

У статті проведено дослідження туризму ринкової системи зі своєю внутрішньою структурою, ієрархією окремих елементів і взаємозв'язками; на основі системного підходу виявлені особливості розвитку туризму в Україні на фоні сучасної ринкової макроекономічної ситуації.

In the article there is the conducted research of tourism as market and system with the underlying structure, hierarchy of separate elements and intercommunications; on the basis of systems approach there are the exposed features of development of tourism in Ukraine on a background a modern market macroeconomic situation.

Ключові слова: туризм, планування, модель.

Проблеми і особливості розвитку туризму знайшли своє відображення у наукових дослідженнях: передумови виникнення, принципи функціонування підприємств рекреаційно-туристичного комплексу,

класифікація їх форм і видів, організація діяльності у ринкових умовах, методологія розробки і реалізації державної та регіональної туристичної політики, особливості обліку та аналізу результатів роботи, планування фінансово-господарської діяльності, світовий досвід організації туризму висвітлені у наукових працях таких вітчизняних і зарубіжних учених як В. Азара, К. Борисова, Дж. Боузна, В. Главацького, Л. Гринів, Б. Данилишина, М. Долішнього, В. Євдокименка, І. Зоріна, В. Квартальнова, В. Кифяка, Ф. Котлера, В. Кравціва, О. Любіцевої, Дж. Майкенза, В. Мацоли, А. Мельник, В. Мікловди, Н. Недашківської, М. Нудельмана, В. Павлова, Г. Папіряна, М. Пітюлича, В. Сеніна, С. Харічкова, О. Шабля, І. Школи та інших. В даний час, уряд України надає велике значення розвитку інфраструктури туризму та створює привабливі умови для розвитку туристичної галузі [1].

Концепція розвитку туризму в Україні направлена на забезпечення в країні правового, організаційного і економічного середовища для формування сучасної туристичної індустрії. Головною метою державної політики у області туризму є формування в Україні сучасної високоефективної і конкурентоздатної туристичної галузі як однієї з провідних, пріоритетних галузей економіки, що забезпечує, з одного боку, попит споживачів на задоволення потреб в різноманітних туристичних послугах, з другого боку, значний внесок у соціально-економічний розвиток країни за рахунок збільшення доходу бюджету, припливу інвестицій, збільшення числа робочих місць, збереження і раціонального використання культурно-історичної і природної спадщини.

Основними задачами розвитку туризму в Україні є: формування сучасної маркетингової стратегії просування туристичного продукту на внутрішньому і міжнародному ринках; створення організаційно-правових і економічних умов для стимулювання розвитку внутрішнього туризму; зміцнення і подальший розвиток міжгалузевої і міжрегіональної координації з метою підвищення ефективності вітчизняної туристичної індустрії, покращення якості обслуговування у сфері туризму.

Система програмних заходів охоплює такі основні напрямки державної політики у області туризму:

- нормативно-правова діяльність;
- міжвідомча і міжрегіональна координація, і вдосконалення туристичної інфраструктури;
- формування сучасної маркетингової стратегії просування туристичного продукту на внутрішньому і міжнародному ринках;
- підвищення якості обслуговування у сфері туризму, підготовка кадрів;
- міжнародне співробітництво.

Розробка концепції виходить з моделі стійкого туризму, яка є пріоритетом економічного розвитку і має такі цілі [2]:

- збільшення доходів від туризму, вдосконалення системи оподаткування;
- підвищення якості життя і добробуту населення;
- приплив інвестицій і створення нових робочих місць;
- забезпечення комфортних умов перебування туристів;

Основними задачами є такі:

- формування сучасної нормативно-правової бази розвитку туризму і системи державного регулювання туристичної діяльності; створення сприятливих умов для пріоритетного розвитку туризму;
- формування туристичного ринку на основі розвитку конкуренції, поглиблення спеціалізації і кооперації в роботі туристичних структур і підприємств;
- стимулювання розвитку підприємництва у сфері туризму, підтримка розвитку малого і середнього підприємництва в цій області;
- забезпечення розвитку соціального туризму;
- стимулювання розвитку матеріальної бази туризму шляхом залучення національних і іноземних інвестицій для реконструкції і будівництва нових туристичних об'єктів, вдосконалення інфраструктури;
- створення сучасного, високоефективного і конкурентоздатного туристичного комплексу;
- створення умов для відродження і розвитку традиційних національних центрів туризму, освоєння нових туристичних зон з обширним природним і історико-культурним потенціалом;
- інтеграція в систему світового туристичного ринку і розвиток міжнародної співпраці у області туризму;
- розробка і впровадження на туристичному ринку прогресивних технологій обслуговування;
- досягнення міжнародного рівня підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації туристичних кадрів;
- вдосконалення системи інформаційного забезпечення у області туризму і створення єдиного інформаційно-рекламного туристичного простору в країні;
- визначення основних напрямів діяльності уряду по управлінню туристичними ресурсами і туристичною індустрією, реалізація концепції стійкого розвитку туризму.

Для створення в Україні високоефективного і конкурентоздатного туристичного ринку необхідно спрямувати зусилля на формування організаційної, нормативно-правової бази, механізмів державного регулювання туристичної діяльності, рекламно-інформаційного, кадрового і наукового забезпечення туристичного бізнесу в області інституційного перетворення туристичного ринку і становлення туристичної

індустрії, а також на розвиток матеріальної бази з метою реконструкції, завершення і нового будівництва об'єктів, і туристичної інфраструктури, формування сучасної маркетингової стратегії просування туристичного продукту на внутрішньому і міжнародному ринках і підвищення якості обслуговування у сфері туризму. Вибір оптимального варіанту стратегії розвитку туризму принесе в економічних умовах, що склалися, позитивні результати.

На розвиток економіки туризму впливає стан кредитно-грошової системи, рівень розвитку суміжних народногосподарських галузей, сфери послуг в цілому, податкове законодавство.

Вдосконаленням процесу розвитку туризму є перехід до принципів стратегічного планування. Модель формування державної політики розвитку туризму на основі стратегічного планування ефективно застосовується для планування розвитку туризму на державному і регіональному рівнях (рис. 1).

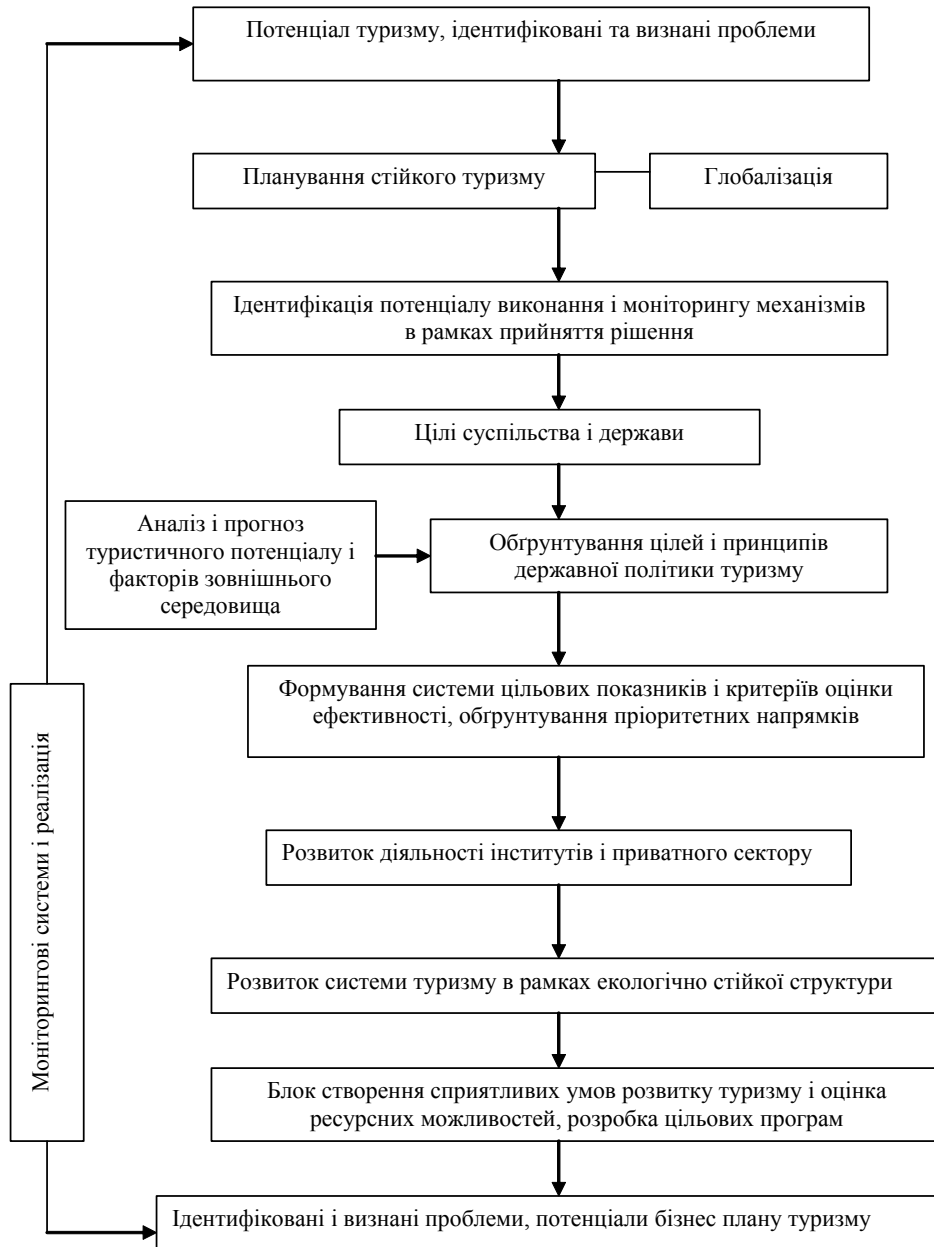

Рис. 1. Модель формування і розвитку туризму

Сучасна ситуація розвитку туризму вимагає розглядати принципи державної, національної і регіональної політики в органічній єдності, основною метою яких є забезпечення стійкого економічного зростання і відновлення економічної і політичної ваги країни в світовому господарстві.

В основу державної політики у області туризму закладається доцільність формування туристичного ринку – маркетингу з регіональним і самобутнім туристичним продуктом.

Політика розвитку туризму охоплює різноманітні сфери економічних відносин: власності, фінансово-кредитну, податково-бюджетну систему, організаційно-управлінські, виробничо-економічні,

соціальні і етнічні процеси, законодавство, характер зв'язків між ними по вертикалі і горизонталі, заходи і дії по регулюванню економічних процесів в системі міжрегіональної взаємодії і в країні в цілому.

На етапі модернізації економіки головна ставка робиться на приватну ініціативу, що вимагає подальшої дебіюрократизації і лібералізації. Роль регіональних важелів посилюється, функції регулювання економіки туристично-рекреаційного комплексу і підвищення його ефективності переходять від рівня держави до регіональних [3].

Туристична політика є сукупністю форм, методів і напрямів дії держави на функціональні сфери туристично-рекреаційного комплексу для досягнення конкурентних цілей збереження і розвитку народногосподарського комплексу.

Метою політики розвитку туристичних комплексів є подолання соціально-економічних суперечностей між розвитком виробничих галузей і туризму.

Аналіз виробничих процесів і потоку туристичних послуг дуже важливий для вироблення довготривалої кредитної, податкової та інших видів фінансової політики відносно туристсько-рекреаційних комплексів в регіональному і національному масштабах.

Ця інформація дозволяє визначити доцільність напряму потоку інвестицій в туристичні комплекси по регіонах, а також є необхідною для розробки поточних програм, інвестиційної політики і коректування оподаткування.

Системний підхід в управлінні економікою застосовується в програмно-цільовому управлінні, яке включає управління процесом розробки і здійснення цільових, комплексних програм метауправління. Концепція комплексного розвитку туризму ґрунтується на рекреаційному, економічному, міжгалузевому, маркетинговому і інвестиційному підходах.

Управління функціонуванням туризму передбачає дотримання принципів: системного підходу; подвійної інтеграції; гнучкого реагування; відтворення системи; правової регламентації управління; соціальної орієнтації туризму; наукової обґрунтованості системи управління; орієнтації на інноваційний шлях розвитку; ранжирування об'єктів управління по їх важливості; збереження і розвитку конкурентних переваг об'єкту управління; організованості управлінських процесів; співставності варіантів управлінських рішень при їх виборі.

На основі системного аналізу дослідження економіки туристичного рекреаційного комплексу формується як поетапне створення високоєфективного галузевого господарства, яке конкретизується таким чином:

- економічна оцінка рекреаційних ресурсів і рекреації; попит на рекреацію;
- розвиток і раціональне розміщення туристичного комплексу в економічних регіонах;
- побудова оптимальної мережі туристичних об'єктів, взаємопов'язаних з рештою галузей господарства;
- формування системи рекреаційних пересувань;
- резервування рекреаційних послуг.

Тому метою моделювання туризму є оптимізація туристичної рекреаційної діяльності, вдосконалення її структури і управління, створення екологічно безпечного механізму функціонування рекреаційних регіонів, формування єдиної системи туристичних зон. У зв'язку з цим необхідно визначити особливі економічні туристичні зони, в яких розвиток туристичної інфраструктури є пріоритетним по відношенню до інших галузей економічної діяльності. У туристичних зонах формуються певні туристичні продукти, прогресивним є створення туристичних продуктів, розрахованих на різні сегменти ринку, ці зони носять тематичний характер. Зонування як стратегічний напрям загальної туристичної політики країни і регіонів тісно пов'язане з реалізацією державної політики регіональної економіки, з соціально-економічними і екологічними чинниками. Тип і функціональні особливості зони залежать від туристичного потенціалу – історико-культурного або природного. Для ефективного розвитку необхідно визначити поетапний розвиток різноманітних туристичних зон на основі наступних пріоритетів – транспортне забезпечення, терміни створення або доповнення базової інфраструктури в цих зонах, попит на туристичному ринку, доцільність розвитку визначних пам'яток і об'єктів тощо [4].

Ефективне державне управління туризмом повинне бути направлене на всесторонній розвиток туристичної індустрії і активне залучення населення для виконання управлінських рішень на всіх рівнях. Такий розвиток вимагає формування системи туристичного моніторингу, проведення багатопрофільних наукових досліджень за оцінкою туристичних територій, розробки методів оцінки туристичних ресурсів і ефективності їх використання, розподілу фінансових ресурсів за ступенем пріоритетності поставлених задач.

Проведений аналіз показав, що в даний час в Україні не вдосконалена система статистичних показників ринку туристичних послуг з урахуванням рекомендацій Всесвітньої туристичної організації в області побудови рахунків сателітів туризму і розробки методики оцінки і аналізу статистичних показників, що характеризують туризм; потреба в отриманні об'єктивної і достовірної інформації про стан і розвиток туристичної галузі, а також розробка рахунків сателітів туризму в Україні привели до необхідності статистичного вивчення туризму, вдосконалення системи статистичних показників ринку туристичних послуг.

Література

1. Хвостенко С. Туризм на Україні / Хвостенко С. – К., 2006. – 300 с.
2. Song H., Witt S. F. Tourism demand modeling and forecasting. – Pergamon, Oxford, 2000, 178 p.
3. Буянов В.П. Методы и модели решения экономических задач / С.Р. Хачатрян, М.В. Пинегина, В.П. Буянов. – М.: Экзамен, 2005. – 385 с.
4. Экономика и организация туризма: международный туризм / [Е.Л. Драчева, Ю.В. Забаев и др.]. – М.: КНОРУС, 2005. – 576 с.

Надійшла 28.05.2010

УДК 657.312:657.471:334.716

С. М. ШАПОВАЛОВА

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

П. С. СОЛОДОВНИК

Луганський державний інститут культури та мистецтв

ОЦІНКА ЯКОСТІ ПЛАНУВАННЯ ЗАТРАТ НЕТРАДИЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ МАТЕМАТИКИ

Доведена необхідність залучення положень теорії про нечіткі множини послугувала підставою для розробки методики діагностики моделі планових даних на підставі розрахунку значень функції належності, що дозволяє не тільки констатувати наявність дефекту у моделі планових даних, але і встановити рівень її якості. Граничні діапазони, що дозволяють оцінювати якість планування затрат у відповідності до причин, що зумовлюють відхилення між фактичними і плановими даними, дають змогу робити висновки про якість роботи структурних підрозділів підприємства.

The well-proven necessity of bringing in of positions of theory of fuzzy sets served foundation for development of method of diagnostics of model of the planned data on the basis of calculation of value of function of belonging, that allows not only to establish the presence of defect in the model of the planned data but also set the level of its quality. The scope ranges, allowing to estimate quality of planning of expenses in accordance with reasons, causing rejections between fact and planned sheets, enable to draw a conclusion about quality of work of structural subdivisions of enterprise.

Ключові слова: затрати, планування, облік, система, модель, якість, інформація, нечіткі (розмиті) множини, функція належності.

Вступ. Планування затрат підприємства здійснюється в умовах футуристичної невизначеності. Це впливає на якість планів по затратах, а тому для підприємств дуже важливо мати інструмент, що здійснює оцінку їх якості.

Відомо, що критерій якості планування затрат – це відсутність відхилень між фактичними та плановими даними. Даний критерій якості планування затрат підприємства є гіпотезою, підтвердження або спростування якої під час оцінки якості планування затрат здійснюється лише за наявності достатньої статистики, зібраної протягом тривалого часу.

Недостатність статистики зумовлює формалізацію якості планування затрат завдяки теорії нечітких множин (у тому числі функції належності) – єдино-можливого та доступного в такому випадку інструмента математики.

Основний розділ. Порівняння фактичних та планових показників планів по затратах досягається корегуванням планових затрат на фактичний обсяг і асортимент продукції. У практичному порівнянні фактичних затрат із плановими показниками, існує певна складність, яка пояснюється неможливістю чіткого розмежування затрат на постійну та змінну частини накладних затрат підприємства, що може здійснюватися на підставі тривалого аналізу. Такі обставини об'єктивно зумовлюють нерівномірну якість планування затрат на підприємстві у часі [1, с. 144-149; 2, с. 230-235].

Аналіз зміни загального розміру затрат підприємства у зв'язку з будь-якою зміною показника плану по затратах здійснюється шляхом співставлення абсолютного рівня відхилення та загальної суми планових затрат, перерахованих на фактично вироблену продукцію. Формалізація таких розрахунків використовує в своєму арсеналі індекси затрат за видами та статтями. Посилаючись на відхилення між фактичними та плановими показниками рівня затрат, формалізуємо його за допомогою виразу:

$$d_i = \left| \frac{\Phi_i}{\Pi_i} - 1 \right|, \quad (1)$$

де Φ_i , Π_i – відповідно фактичні та планові затрати по кожному i -му рахунку ($i = \overline{1, n}$). Оскільки не так важливо перевиконання чи невиконання відбувається в планових показниках по затратах, то формально це компенсується знаком модуля. Величини Φ_i та Π_i у найкращому випадку повинні співпадати, а в гіршому – суттєво відрізнятися. Навіть у найгіршому випадку, коли Φ_i та Π_i відрізняються на порядок, величина d_i не